

Briselē, 11.5.2022.
SWD(2022) 146 final

KOMISIJAS DIENESTU DARBA DOKUMENTS
IETEKMES NOVĒRTĒJUMA KOPSAVILKUMA ZIŅOJUMS

[...]

Pavaddokuments dokumentam

Priekšlikums Padomes direktīva,

ar ko paredz noteikumus par atvieglojumu tādu stimulu samazināšanai, kas sekmē parādsaistību uzņemšanos, un par procentu atskaitāmības ierobežošanu uzņēmumu ienākuma nodokļa vajadzībām

{COM(2022) 216 final} - {SEC(2022) 204 final} - {SWD(2022) 144 final} -
{SWD(2022) 145 final}

Kopsavilkuma lapa
Ietekmes novērtējums par iniciatīvu tādu stimulu mazināšanai, kas sekmē parādsaistību uzņemšanos — “DEBRA”
A. Rīcības nepieciešamība
Problēmas būtība un nozīme ES mērogā
<p>Nodokļu sistēmas ES ļauj atskaitīt procentu maksājumus par parādu, kad tiek aprēķināta apliekamā bāze uzņēmumu ienākuma nodokļa vajadzībām, savukārt izmaksas, kas saistītas ar pašu kapitāla finansēšanu, piemēram, dividendes, lielākoties nav atskaitāmas nodokļa vajadzībām. Šī asimetrija veicina parāda izmantošanu pašu kapitāla vietā investīciju finansēšanai un papildus citiem faktoriem, piemēram, tam, ka esošie pašu kapitāla īpašnieki dod priekšroku izvairīties no kontroles tiesību / balsstiesību vērtības mazināšanās, ierobežotajai piekļuvei pašu kapitāla finansējumam vai tam, ka parāda finansēšana izmaksā lētāk nekā pašu kapitāla finansēšana, veicina parāda pārmērīgu uzkrāšanos nefinanšu uzņēmumiem. Pārmērīgs parāda līmenis padara uzņēmumus neaizsargātus pret neparedzētām izmaiņām uzņēmējdarbības vidē un palielina to maksātnespējas risku, jo īpaši krīzes laikos.</p> <p>Turklāt vajadzība stimulēt investīcijas pašu kapitālā patlaban ir vēl lielāka, ņemot vērā divējādās digitālās un zaļās pārkārtošanās vajadzību izpildi. Pašu kapitāla nepietiekamība un augstākas izmaksas ietekmē visus uzņēmumus, bet jo īpaši jaunus un inovatīvus uzņēmumus, kuriem to riska profila dēļ bieži vien ir ierobežota piekļuve ārējam parāda finansējumam un kuri ir atkarīgi no investīcijām pašu kapitālā.</p> <p>Sešas dalībvalstis ir līderes noteikta veida nodokļu atvieglojumu ieviešanā attiecībā uz pašu kapitālu, lai mazinātu stimulus, kas sekmē parādsaistību uzņemšanos. Tomēr šie valsts pasākumi var radīt kropļojumus un investīciju nepareizu sadalījumu vienotajā tirgū, ja uzņēmumi savu lēmumu pieņemšanā balstās uz pieejamību, nevis uz atvieglojumu pašu kapitālam. Ja šos pasākumus piemēro tikai valstu līmenī bez saskaņota nodokļu apiešanas novēršanas satvara ES līmenī, tie var radīt nepilnības, kuras var tikt izmantotas agresīvas nodokļu plānošanas nolūkos un palielināt kaitīgu nodokļu konkurenci starp dalībvalstīm.</p>
Sasniedzamie mērķi
<p>Iniciatīvas vispārējais mērķis ir konsekventi mazināt stimulus, kas sekmē parādsaistību uzņemšanos, visā ES un tādējādi veicināt iekšējā tirgus pienācīgu darbību.</p> <p>Konkrētāk, iniciatīvas mērķis ir sasniegt šādus trīs mērķus:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. stimulēt investīcijas pašu kapitālā, palīdzot ES ekonomikai kļūt stabilākai un noturīgākai; 2. palielināt investīciju pašu kapitālā pieejamību, jo īpaši MVU un jauniem un inovatīviem uzņēmumiem, lai sekmētu digitālo un zaļo pārkārtošanos; 3. ieviest vienotu un spēcīgu ļaunprātīgas izmantošanas novēršanas pasākumu satvaru, lai novērstu, ka nodokļu atvieglojums tiek izmantots ļaunprātīgi agresīvas nodokļu plānošanas nolūkos.
ES līmeņa rīcības pievienotā vērtība (subsidiaritāte)
<p>Problēma ir vienāda visās ES dalībvalstīs, jo visas ES dalībvalstis savā nodokļu režīmā dod priekšroku parādam, nevis pašu kapitālam. Turklāt dažādajām darbībām, ko veic sešas dalībvalstis, lai mazinātu stimulus, kuri sekmē parādsaistību uzņemšanos, var būt nevēlamas sekas, kas izraisa nepareizu investīciju sadalījumu un rada nepilnības, kuras var tikt izmantotas kaitīgai nodokļu praksei.</p>

Savienībā valstu pieejas riskē izkropļot iekšējo tirgu un var padarīt dažas dalībvalstis neaizsargātas pret nodokļu arbitražu. Tikai vienots ES satvars var padarīt sistēmu vienkāršāku un efektīvāku uzņēmumiem, vienlaikus novēršot jebkādu ļaunprātīgu izmantošanu nodokļu apiešanas nolūkos.

B. Risinājumi

Risinājumu varianti izvirzīto mērķu sasniegšanai. Vēlamais variants (ja ir). Iemesli (ja nav).

Pamatscenārijs (0. risinājums) atspoguļo pašreizējo situāciju — nodokļu režīma atšķirība starp pašu kapitālu un parādu turpina pastāvēt, kā rezultātā saglabājas tendence uzņemties pārmērīgas parādsaistības. Valstu pasākumi, ko īsteno sešas dalībvalstis, var kropļot investīciju lēmumus iekšējā tirgū. Nav vienota ES satvara tādu stimulu mazināšanai, kas sekmē parādsaistību uzņemšanos, un tas nozīmē, ka problēma turpinās. Tāpēc tika apsvērti vairāki politikas risinājumi.

1. risinājums paredzētu ieviest *nodokļu atvieglojumu uzņēmumu pašu kapitālam*¹. Peļņa un zaudējumi tiktu izslēgti, lai nodrošinātu, ka atvieglojums tiek piešķirts tikai par ilgtermiņa pašu kapitālu. Atvieglojuma termiņš ir neierobežots.

2. risinājums paredzētu ieviest *pakāpenisku nodokļu atvieglojumu uzņēmumu pašu kapitālam* (tāda pati uzņēmumu pašu kapitāla definīcija kā 1. risinājumā), bet šajā gadījumā to piešķirtu par neto pašu kapitāla starpību taksācijas gada beigās salīdzinājumā ar neto pašu kapitāla līmeni iepriekšējā taksācijas gada beigās. Šis atvieglojums tiktu piešķirts uz 10 gadiem, lai to pielīdzinātu vidējam parāda termiņam.

3. risinājums paredzētu *identisku nosacītu procentu atskaitījumu parādam un pašu kapitālam*. Tas nozīmē nodokļu atvieglojumu uzņēmuma kapitālam (t. i., pašu kapitālam, kā 1./2. risinājumā, un parādam), vienlaikus aizliedzot pašreizējo procentu maksājumu atskaitāmību. Šis risinājums lieliski mazina stimulus, kas sekmē parādsaistību uzņemšanos, bet tam ir fiskāla ietekme, kas ir atkarīga no izvēlētajās nosacītās procentu likmes. Tā kā atvieglojuma pamatā ir viss pamatkapitāls, atvieglojuma termiņš ir neierobežots atšķirībā no 1. risinājuma.

4. risinājums paredzētu pilnīgi *aizliegt procentu izdevumu atskaitāmību*. Tādējādi tiek pilnībā pielāgots parāda un pašu kapitāla izmaksu nodokļu režīms, gan vienam, gan otram nepiemērojot nodokļu atskaitījumus. Šis risinājums līdzīgi kā 3. risinājums pilnībā apspiež stimulus, kas sekmē parādsaistību uzņemšanos, taču tas notiek uz ekonomikas izaugsmes un nodarbinātības rēķina. Tas nozīmē arī to, ka dalībvalstīm būtu jāveic atkārtotas sarunas par savām nodokļu dubultās uzlikšanas novēršanas konvencijām, un tas radītu jaunas nepilnības nodokļu plānošanas iespējām. Tam arī būtu negatīva ietekme no uzņēmumu konkurētspējas ES vienotajā tirgū viedokļa attiecībā pret citām juridiskcijām, kurās šī atskaitāmība pastāv.

5. risinājums paredzētu apvienot *pakāpenisku nodokļu atvieglojumu uzņēmumu pašu kapitālam* (tāpat kā 2. risinājumā) ar nodokļu atskaitāmības daļēju ierobežošanu, ko varētu panākt, samazinot procentu atskaitāmību par noteiktu procentuālo daļu visiem uzņēmumiem. Tiek ierosināts atskaitāmību ierobežot līdz 85 % no pārsniedzotajām aizņēmumu izmaksām (samaksātie procenti mīnus saņemtie procenti). Tāpat kā 2. risinājumā atvieglojums tiktu piešķirts uz 10 gadiem.

¹ Pašu kapitāla definīcija šīs iniciatīvas nozīmē ietver parakstīto kapitālu, akciju emisijas uzņēmuma kontus, pārvērtēšanas rezervi un rezerves.

5. risinājums ir vēlamais risinājums. Tas veiksmīgi mazina stimulus, kas sekmē parādsaistību uzņemšanos, vienlaikus līdzsvarojot ietekmi uz budžetu un pievēršoties nodokļu sistēmas taisnīguma aspektiem. Paredzams, ka tam būs pozitīva ietekme uz investīcijām un IKP un mērena ietekme uz nodarbinātību.

Dažādu ieinteresēto personu viedokļi. Atbalsts konkrētiem risinājumiem

Lielākā daļa uzņēmumu apvienību un korporāciju (ko veido lielākā daļa respondentu) uzskata, ka ES mēroga pasākums ir labāks par atsevišķu valstu pieejām. Tie uzskata, ka atvieglojums pašu kapitālam atbalstītu ekonomikas atveseļošanos no Covid-19 izraisītās veselības krīzes un palīdzētu uzņēmumiem, kas veic pārrobežu darbības iekšējā tirgū. Atvieglojumam pašu kapitālam (1., 2. un 5. risinājums) tiek dota daudz lielāka priekšroka nekā procentu atskaitījumu aizliegumam (4. risinājums) vai identiskam nosacītam procentu atskaitījumam par parādu un pašu kapitālu (3. risinājums).

Dažas uzņēmumu apvienības atbalsta īpašu pasākumu attiecībā uz MVU, jo šādiem uzņēmumiem ir sarežģītāk piekļūt pašu kapitāla un parāda finansējumam, un šie respondenti sabiedriskajā apspriešanā uzsver to, cik svarīgi ir izstrādāt efektīvus ļaunprātīgas izmantošanas novēršanas pasākumus. Dažas uzņēmumu apvienības ir pret parāda atskaitāmības izmaiņām. Visbeidzot, viena finanšu organizācija ierosina dot priekšroku atvieglojumam jaunam pašu kapitālam (2. un 5. risinājums), jo tas ir vienīgais pasākums, kas efektīvi veicinātu jaunas investīcijas pašu kapitālā.

Viena NVO piekrīt, ka pastāv problēma saistībā ar stimulus, kas sekmē parādsaistību uzņemšanos, bet ir piesardzīga attiecībā uz fiskālo ietekmi. Kā norādījuši daži iedzīvotāji, pašreizējās zemās likmes kredītiem un aizdevumiem neliecina par vajadzību iejaukties šajā tirgū, mazinot uzņēmēju parādsaistības. Viens akadēmisko aprindu pārstāvis uzskata, ka ES rīcība attiecībā uz atvieglojumu pašu kapitālam būtu problemātiska, jo tajā netiek ņemta vērā mijiedarbība starp uzņēmumu un privātpersonu ienākumu aplikšanu ar nodokli.

C. Vēlamā risinājuma ietekme

Ieguvumi no vēlamā risinājuma (ja tāds ir; pretējā gadījumā — ieguvumi no galvenajiem risinājumiem)

5. risinājums paredz mazināt stimulus, kas sekmē parādsaistību uzņemšanos, vienlaikus novēršot negatīvu ietekmi uz dalībvalstu budžetiem. Atvieglojuma termiņa ierobežojums līdz 10 gadiem novērš to, ka šis pasākums laika gaitā varētu kļūt par akciju kapitālā balstītu atvieglojumu, un tādējādi vēl vairāk ierobežo ietekmi uz dalībvalstu publiskajām finansēm salīdzinājumā ar 1. risinājumu. Šis risinājums arī izmaksās lētāk nekā 2. risinājums, jo tas apvieno atvieglojumu ar nodokļu atskaitāmības samazinājumu ar parādu saistītiem procentu maksājumiem.

Šis risinājums tāpat kā pārējie risinājumi paredzēs vienotu un spēcīgu ļaunprātīgas izmantošanas novēršanas satvaru agresīvas nodokļu plānošanas prakses novēršanai ES līmenī. Tas radīs vienlīdzīgus konkurences apstākļus un nostiprinās Eiropas privātuzņēmumu finanšu stabilitāti, vienlaikus atvieglojot jaunu un inovatīvu uzņēmumu piekļuvi finansējuma tirgum.

Vēlamā risinājuma (ja tāda nav, tad galveno risinājumu) izmaksas

Administratīvās izmaksas uzņēmumiem ir nelielas vai ļoti mazas. Administratīvais slogs uzņēmumiem, kas iesaistās pārrobežu darbībās, tiktu mazināts, jo atvieglojumi pašu kapitālam tiktu saskaņoti starp dalībvalstīm. Paredzams, ka samazināsies atbilstības nodrošināšanas izmaksas uzņēmumiem, kas darbojas pāri robežām.

Izmaksas nodokļu administrācijām aprobežotos ar noteiktām papildu pārbaudēm, veicot auditus pie

nodokļa maksātājiem.
Ietekme uz MVU un konkurētspēju
<p>Iniciatīvas mērķis ir nodrošināt vienlīdzīgus konkurences apstākļus visā ES. Patlaban MVU var izmantot atvieglojumu pašu kapitālam tikai tad, ja tie ir nodokļu rezidenti vienā no sešām dalībvalstīm, kurās ir valsts atvieglojums, savukārt daudznacionāli uzņēmumi var izmantot meitasuzņēmumu vienā no šīm dalībvalstīm, lai gūtu labumu no atvieglojuma. Ar <i>DEBRA</i> atvieglojums pašu kapitālam būs pieejams visās 27 ES dalībvalstīs visiem uzņēmumiem, tostarp MVU, tādējādi sniedzot tiem būtiskumu ieguvumu.</p> <p>No konkurētspējas viedokļa iniciatīva mazinātu pašu kapitāla izmaksas un padarītu pašu kapitālu pieejamāku MVU, jauniem un inovatīviem uzņēmumiem, un tas sekmēs investīcijas un palielinās Eiropas finansējuma tirgus stabilitāti, padarot uzņēmumus Eiropas tirgū stabilākus un noturīgākus pret finanšu krīzēm.</p>
Nozīmīga ietekme uz valstu budžetiem un valsts pārvaldi
<p>Ietekmes novērtējums liecina, ka ietekme uz valstu budžetiem būtu ļoti ierobežota.</p> <p>Nav paredzama ietekme, kas izpaustos kā kontroles izmaksas nodokļu administrācijām, kad valsts atvieglojums pašu kapitālam jau būs ieviests. Pārējo dalībvalstu nodokļu administrācijām būs jāpārskata papildu elementi, taču nav paredzama būtiska ietekme darba slodzes ziņā.</p>
Cita nozīmīga ietekme
Nav.
Proporcionalitāte
<p>Rīcība nepārsniegtu to, kas ir nepieciešams, lai apspiestu stimulus, kas sekmē parādsaistību uzņemšanos. Ņemot vērā procentu atskaitījuma ierobežojumu, tā spēcīgi mazinās vai pat likvidēs jebkādas izmaksas valstu budžetiem, panākot mērķi ar ierobežotu fiskālo ietekmi.</p>
D. Turpmākie pasākumi
Politikas pārskatīšanas termiņš
<p>Komisija regulāri novērtēs iniciatīvas īstenošanu un izpildi dažādajās dalībvalstīs. Šādu novērtējumu veiks, galvenokārt pamatojoties uz dalībvalstu datiem.</p> <p>Piecus gadus pēc instrumenta īstenošanas sākuma Komisija izvērtēs politikas rezultātus attiecībā uz tās mērķiem un vispārējo ietekmi uz to stimulu mazināšanu, kas sekmē parādsaistību uzņemšanos. Turklāt tiks izvērtēta nodokļu apiešanas novēršanas satvara faktiskā īstenošana, kā arī vispārējā ietekme uz nodokļu ieņēmumiem, uzņēmumiem un iekšējo tirgu.</p>